

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI

OKULLARDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ ÖNERİ VE ARAŞTIRMA RAPORU

AESSAM

(Anadolu Eğitim Sendikası Stratejik Araştırma Merkezi)

Mayıs 2026

OKULLARDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ ÖNERİ VE ARAŞTIRMA RAPORU

MAYIS 2026

GİRİŞ

Türkiye’de eğitimin en önemli sorunlarından biri de okullardaki güvenlik sorunudur. Her yıl okulların başlangıç günlerinde okullardaki güvenliğin ve önlemlerin arttırılması için uyarılar yapılmasına rağmen okullarda artan şiddet olayları ile karşılaşmaktayız. Öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz okul koridorlarında şiddete kurban verilmekte,canımız yanmaktadır. Okullar eğitim yuvası özelliğini kaybederek şiddetin yuvası haline gelmiştir. Özellikle 2026 yılında ülkemizin farklı yerlerinde okullarda şiddet haberleri gündeme gelmiştir. Okullarımızda güvenlik meselesi göz ardı edebileceğimiz bir konu değildir. Acil, kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar yaparak eyleme geçilmesi gerekmektedir. Okullarda yaşanan ve yaşanacak şiddet olayları doğrudan ve dolaylı olarak bütün ülkeyi etkilemektedir. Geleceğimizin teminatı çocuklarımızı, geleceğimizin mimarı öğretmenleri ve bütün çalışanlarımızı yaşanacak şiddet olaylarından korumalıyız. Şiddet yaşanmadan önlem almalıyız.

Okullardaki şiddet eylemlerinin önüne geçmek sadece öğretmenlerin veya bir grubun yapabileceği bir durum değildir. Toplumun bütün kesimlerinin desteğine ve yardımına ihtiyaç vardır. Anadolu Eğitim Sendikası olarak sorumluluk bilinci ile hareket ederek sorunun çözümüne katkı sunmayı amaçlamaktayız.

AMAÇ ve KAPSAM

Bu rapor Anadolu Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası (AES) tarafından okullarda şiddetin önlenmesine yönelik hazırlanmıştır. Şiddetin tanımı, okulda gerçekleşen şiddet olayları, şiddetin nedenleri ve çözüm önerileri bilimsel çalışmalar referans alınarak sunulmuştur.

Sendikamız çözüm önerilerini bilimsel çalışmaların sonuçları ışığında oluşturmuştur. Bunun yanında ülkemizin dört bir köşesinde okul okul gezen il ve ilçe temsilcilerimizin öğretmenlerden aldıkları görüşlerden, önerilerden ve sendikamızın 21 yıllık tecrübesinden de yararlanılmıştır. Tüm bu veriler sentezlenerek bu rapor ortaya çıkmıştır.

YÖNTEM

Raporumuz hazırlanırken alan yazın incelemesi yapılmıştır. Ülkemizde ve dünyada yapılan çalışmalar incelenmiştir. Yapılan bilimsel araştırma ve raporlar kaynak olarak sunulmuştur. İstatiksel veriler incelenmiştir. Bütün bunlar sendikamızca yorumlanarak raporlaştırılmış ve çözüm önerileri oluşturulmuştur.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Şiddetin Tanımı

Tarih boyunca her alanda yer alan bir olgunun adıdır şiddet. Sosyal yaşamın olduğu her yerde, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel nedenlere dayalı olarak varlığını sürdürmektedir. Şiddet, sadece ülkemizin değil dünyanın bir sorunudur. Şiddet; kadın, çocuk, erkek, genç, yaşlı demeden herkesi hedef alabilmektedir. Bu yönden; psikoloji, sosyoloji ve hukuk gibi birçok disiplinin ilgisini çekmiş ve bu disiplinlerin çalışma alanı olmuştur. Her alan şiddetin nedenlerini, sonuçlarını ve önlenmesine yönelik çözüm önerilerini saptamaya çalışmıştır (Yener, 2023).

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 1996 yılında “Bilinçli bir biçimde tehdit veya fiili olarak bireyin kendisine, diğer bireylere veya topluluğa yönelik yaralama, ölüm, psikolojik zarar verme, gelişmeyi engelleme ya da yoksun bırakmasıyla sonuçlanan fiziksel güç kullanımı” olarak tanımlanmıştır. Şiddeti kısaca; bireyi etkileyen, planlı, kasıtlı, huzur bozucu her türlü söz, eylem ve davranış olarak tanımlayabiliriz.

Dünya Sağlık Örgütüne göre her yıl iki milyondan fazla kişinin şiddet nedeniyle yaralandığı, fiziksel veya duygusal olarak kalıcı problemler yaşadığı belirtilmektedir.

Psikolojik ve sosyal nedenlerle oluşan şiddet dört farklı şekilde ortaya çıkmaktadır:

Fiziksel Şiddet: İtme-kakma, dövme, vurma, tokatlama, tekme, bıçaklama olarak ortaya çıkmaktadır.

Cinsel Şiddet: Tecavüz etme, zorla ya da erken yaşta evlendirme, laf atma olarak ortaya çıkmaktadır.

Duygusal Şiddet: Hakaret, küfür etme, utandırma, sürekli eleştirme, alay etme, isim takma, sosyal olarak izole etme, sevgi göstermeme, aşağılama, başkalarının önünde küçük düşürme olarak ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik Şiddet: Kişinin parasını zorla alma veya yönetme olarak ortaya çıkmaktadır (TBMM Araştırma Komisyonu, 2007).

Okullarda Şiddet

Şiddet her alanda olduğu gibi okullarımızda meydana gelmektedir. Okullarda meydana gelen şiddet bireylerin sağlığını ve güvenliğini ciddi derecede tehdit etmektedir. Okullarda yaşanan şiddetin yıkıcı etkileri kalıcı hasarlara yol açabilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü okulda şiddeti, öğrenciler veya öğretmenlere karşı gerçekleştirilen fiziksel, psikolojik ya da sosyal olarak bilerek saldırı, müdahale olarak tanımlamıştır. Benbenishty ve Astor (2005) okul şiddetini, okuldaki insanlara, okula ait veya insanların özel eşyalarına zarar vermek amacıyla yapılan bütün davranışlar olarak tanımlar. Şiddet özellikle okullarda yaşanmaktadır.

Okullarda yaşanan şiddetin ülkemizde ve dünyada gittikçe arttığı görülmektedir. Bu durum kaygı verici boyutlara ulaşmıştır (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı, 2011). Okullarda şiddet olaylarının görülmesi toplumda şiddet kültürünün yaygınlaşmasıyla ilişkilidir. Sosyal hayatında şiddete maruz kalan, şiddeti kanıksamış bir kültür içinde büyüyen çocuklar, bu kültürden öğrendikleri davranışları okullarda da sergilerler (Karatepe, 2024).

Okulda yaşanan şiddet; kişisel faktörler, ailesel faktörler, okul faktörü, ön yargılar, sosyal ve çevresel faktörler olarak kategorilere ayrılmıştır (Verlinden, Hersen ve Thomas, 2000). Okullarda şiddet farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Öğrenciden öğrenciye yönelik olan sözlü şiddet; laf atma, küfür etme, lakap takma, iftira atma, tehdit etme, dedikodu yapma şeklinde gerçekleşir. Fiziksel şiddet; dayak atma, itme ve çekme gibi bedensel olarak gerçekleşmektedir. Cinsel şiddet olarak da taciz ve tecavüz vakaları görülmektedir (Çubukçu ve Dönmez, 2012).

Okullarda özellikle vurma, itme, tokatlama gibi davranışların sıkça ortaya çıktığı görülmektedir. Şiddetin yaygın bir şekilde devam ettiği söylenebilir (Bulut, 2026). Okullarda şiddet aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

A) Eğitim personelinin kendi arasındaki şiddet

1. İdareciden idareciye yönelik şiddet
2. İdareden öğretmene yönelik şiddet
3. Öğretmeden idareciye yönelik şiddet
4. Öğretmeden öğretmene yönelik şiddet

B) Okul personelinin arasındaki şiddet

1. Eğitimcilerden öğrenciye yönelik şiddet
2. Eğitim personeli olmayanlardan (Hizmetli personel, kantinci, servis şoförü vs) öğrenciye yönelik şiddet
3. Öğrenciden öğrenciye yönelik şiddet
4. Okul personeli dışındaki insanların okul personeline yönelik şiddeti (Yener, 2023).

Dünya genelinde okulda şiddetin yaşanan en yaygın türü öğrencilerin birbirlerine uyguladıkları şiddettir. Son zamanlarda öğretmene yönelik şiddet olayları artmaktadır. Öğretmenler de eğitim kurumlarında şiddete hedef olmaktan kurtulamamaktadır.(Yener, 2023).

Okullar Şiddet İle İlgili Yapılan Çalışmalar ve Sayısal Veriler

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) 2022 yılında yayınladığı raporda, dünya genelinde öğrencilerin okullarda karşılaştıkları en yaygın riskleri tahripçilik (%20), diğer öğrencilerden gelen tehditler (%20) ve okul sınırları içinde birinin yaralandığı kavgalar (%20) olarak sıralamıştır. Bunun yanında her on öğrenciden biri okulda çeteler (%12), silah veya bıçak taşıyan bir öğrenci gördüğünü bildirmiştir (%11).

Anadolu Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası (AES) 2026 yılı Mart ayında 4329 öğretmenin katılımıyla bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin %87,1'i okullarda kendilerini güvende hissetmediğini ifade etmiştir. Yine aynı çalışmada öğretmenlerin %84,38'i okullarda güvenlik görevlisi olmadığını ve yine öğretmenlerin %96,4'ü öğretmenlerin yaptırım gücünün olmadığını söylemiştir. Öğretmenlere

uygulanan şiddetin sebebi olarak da öğretmenlerin %99,4'ü öğretmenlerin itibarının azaltılmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

PISA (2022) araştırmasının Türkiye özelindeki verilerinde okullardaki güvenlik risklerinin diğer ülkelere göre yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye'de yaklaşık her dört öğrenciden biri; bir öğrencinin başka bir öğrenciyi yaralamakla tehdit ettiğini (%28,5), okul sınırlarında birinin yaralandığı kavgalara şahit olduğunu (%26,9) ve okulda çeteler gördüğünü (%25,6) bildirmiştir. Ek olarak Türkiye'de okulda silah veya bıçak taşıyan öğrenci gördüğünü bildiren öğrenci yüzdesi (%25,7), yüzdesi en yüksek ülkeye (%30) en yakın olan değerdir.

ABD'de okullarda şiddet ile ilgili yapılan araştırmada şiddet olayların eskiye göre 150 kat arttığı görülmüştür. Bununla beraber Almanya'daki çalışmalarda Hamburg şehrinde okulların %56'sının, Berlin'deki öğrencilerin ise %40'ının şiddet olaylarına karıştığı görülmektedir (Gözütok, 2008).

Yönetici ve öğretmenlere göre; okullarda yaşanan şiddetin en önemli nedeni %27.98 oranla okula ilişkin faktörlerdir. İkinci sırada %27.15 ile ailesel faktörler gelmektedir. Çevresel faktörler %22.16, bireysel faktörler %14.13 ve toplumsal faktörlerin %8.58 oranında etkisi olduğu ifade edilmiştir (Aküzüm ve Oral, 2015).

Ankara'da bir okulda yapılan araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin %36,5'i (1193) öğrenci okulda şiddetin bir türü olan akran zorbalığına uğradıklarını belirtmişlerdir (Şeker Yılmaz, 2024). Savaş vd. (2024) tarafından okullarda yapılan araştırmada şiddet mağduru öğrencilerin %80'i fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında okullarda şiddet olaylarının her zaman var olduğu görülmektedir. Çevresel etkenlere göre okullardaki şiddet olayları farklı türlerde ortaya çıkabilmektedir. Günümüz şartları ve ülkemizin genel durumu göz önünde bulundurularak okulda şiddet tekrar ele alınmalıdır. Sürekli güncellemeye gidilmelidir.

Okullarda Yaşanan Şiddetin Nedenleri

Okullarda yaşanan şiddetin nedenlerine bakıldığında özellikle ergenlik döneminin etkisi görülmektedir. Sevgisiz ve baskıcı bir ortamda büyüyen, şiddet ortamında yetişen çocukların psikolojik ve sosyal gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Bu durum okullarda ve toplumda şiddetin görülmesine neden olabilmektedir (Üstün, Yılmaz ve Kırbaş, 2007).

Sosyal öğrenme kuramına göre şiddet ve saldırgan davranışlar diğer davranışlar gibi sonradan öğrenilmektedir. Çocukların şiddete yönelmesinin aile veya çevrelerinden

gördükleri ya da maruz kaldıkları şiddet davranışları sebep olduğu söylenebilir (Bandura, 1997). Annelerin olumsuz tutum ve davranışlarının, çocukların saldırgan olma olasılığını arttırmaktadır (Ayan, 2007).

Okullarda şiddetin nedenleri olarak; kalabalık sınıflar, boş zaman değerlendirme olanaklarının yetersizliği, katı öğretmen davranışları, kız arkadaş sorunu, yaşa özgü risk alma davranışları, yoksulluk, disiplin uygulamaları, çeteye katılma, okula olan bağlılık düzeyinin ve akademik başarı düzeyinin düşük olması sayılabilir (Özdemir, 2007).

Öğrencilerin kişisel özellikleri, duygusal ve sosyal becerilerdeki eksiklikler, geçmişteki travmatik deneyimleri okullarda şiddet olaylarının nedenleri arasındadır. Öğrencinin düşük öz saygısı, öfke ve saldırgan kişilik özellikleri şiddet eğilimlerini arttırmaktadır. Ailenin çocuk yetiştirme tarzı, aile-çocuk ilişkisi de şiddetin nedenleri arasındadır. Ailenin çocukla yeterli ve olumlu duygusal ilişki kuramaması şiddeti tetikleyebilmektedir. Okulun fiziksel özellikleri, okulun sosyal ve kültürel ortamı, yönetim programı gibi faktörler okulda şiddetin oluşmasında önemlidir. Toplumsal düzeydeyse toplumun genel şiddet eğilimi ve medyanın şiddet yayınları okullarda şiddeti arttırabilmektedir (Köylü vd., 2024).

Okullarda şiddetin nedenleri; okula ilişkin faktörler, ailesel faktörler, çevresel faktörler, bireysel faktörler ve toplumsal faktörler olarak beş başlıkta ele alınmaktadır. Bu başlıklar aşağıdaki gibi açıklanmaktadır (Aküzüm ve Oral, 2015):

Okula İlişkin Faktörler: Öğretmenlerin mesleki yetersizliği, zorbalık, empati eksikliği, okul-aile iş birliğinin yetersiz olması, sosyal aktivitelerin yetersiz olması, olumsuz okul iklimi, denetim eksikliği, eğitim politikalarının sıkça değişmesi, rehberlik faaliyetlerinin yetersizliği, disiplin cezalarının yeterince caydırıcı olmaması ve kalabalık sınıf mevcutları şiddetin okulla alakalı nedenleri olarak belirtilmiştir.

Ailesel Faktörler: Aile içi şiddet, ailenin denetim ve gözetim yetersizliği, ailenin eğitim düzeyi, ailenin ekonomik düzeyi, ailenin çocuk sayısı fazlalığı şiddetin ailesel faktörleridir.

Çevresel Faktörler: Kitle iletişim araçlarının öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi ve öğrencinin olumsuz arkadaş grubu şiddetin çevresel faktörleri arasındadır.

Bireysel Faktörler: Öğrencinin kendisini ifade edememesi, kimlik arayışı, kız-erkek ilişkileri, düşük akademik başarı, bastırılmış duygular ve öğrencinin amaç yoksunluğu çekmesi şiddetin bireysel faktörleri arasındadır.

Toplumsal Faktörler: Değerlerin yozlaşması, şiddetin toplumda yaygın olması, uyuşturucu maddelerin toplumda bulunma ve kullanılma yaygınlığı ve toplumdaki güç faktörü şiddetin toplumsal nedenleri olarak görülmektedir.

Okullarda Yaşanan Şiddetin Önlenmesi İçin Çözüm Önerileri

Toplumla uyumlu, mutlu, üretken bireyler olmanın yolu, aileler başta olmak üzere eğitim kurumlarından geçmektedir. Okullarda yaşanan şiddetin, öğrencilerin yaşam kalitesini, başarısını ve geleceğe bakış açısını olumsuz olarak etkilediği görülmektedir. Şiddete yönelik eğilim ve davranışların değiştirilmesi için son fırsatın okul olduğu önemsenmelidir. Bu bağlamda okullarda yaşanacak şiddet olaylarıyla mücadele edilmesi ve şiddetin oluşmaması için çabalamak gerekmektedir (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı, 2011).

Sosyoekonomik anlamda alt gelir gruplarında fiziki şiddetin daha sık rastlandığı kabul edilir. Yoksul bölgelerde şiddet olayları fiziki formda ortaya çıkarken, refah seviyesi yüksek toplumsal katmanlarda şiddet daha çok sözlü hakaret ve aşağılanma şeklinde görülmektedir. Şiddet olayları sınırlanmayacak olsa bile sorun çözme becerilerini, sosyal ve kültürel sermayeyi arttırarak ekonomik, kültürel, siyasal, sosyal ve eğitsel olarak kapsayıcı bir gelişim sonucunda okullarda şiddet azaltılabilir (Yener, 2023).

Çözüm önerileri üç başlıkta toplanabilir. Bunlar; eğitime ilişkin çözüm önerileri, okula ilişkin çözüm önerileri ve öğrenciye ilişkin çözüm önerileridir (Aküzüm ve Oral, 2015):

Okula İlişkin Çözüm Önerileri: Okul-aile işbirliğinin arttırılması, okulun sosyal ve kültürel aktivitelerinin arttırılması, rehberlik hizmetlerinin daha etkili hale getirilmesi, disiplin cezalarının daha etkili hale getirilmesi, okulun fiziki güvenliğinin sağlanması, okulların fiziki şartlarının geliştirilmesi ve okul yönetiminin güçlendirilmesi okula ilişkin çözüm önerileridir.

Eğitime İlişkin Çözüm Önerileri: Aile eğitimine ağırlık verilmesi, eğitimcilere ve öğrencilere değerler eğitimi verilmesi, öğretmenlere şiddetle alakalı hizmet içi eğitim verilmesi, öğretmen eğitimine ve seçimine önem verilmesi ve öğrencilere öz kontrol becerileri kazandırılması eğitime ilişkin çözüm önerileridir.

Öğrenciye İlişkin Çözüm Önerileri: Aile ve öğretmenlerin öğrenci ilişkilerinde empati anlayışının güçlendirilmesi, öğrencilerin rehberlik servisine yönlendirilmesi, öğrencilerin ihtiyacı olan sevgi ve saygı ihtiyacının giderilmesi, öğrencilerin ilgi alanlarına ve

yeteneklerine göre yönlendirilmesi ve öğrenciyi şiddete yönlendiren çevresel faktörlerden uzak tutulması öğrenciyeye ilişkin çözüm önerileridir.

Okullarda şiddetin önlenmesi için öncelikle bireylerin şiddet uygulamasını önlemek gerekmektedir. Bu sebeple ailelerin çocuklarının küçük yaştan itibaren, öz denetim ve empati yeteneğinin gelişiminde aktif rol oynaması gerekmektedir. Ailelerin çocuklarına yeterince zaman ayırması, akademik başarısıyla ilgilenmesi ve çocuklarının problemleri ile ilgilenmesi gerekmektedir. Bunu yapamayan ailelerin de eğitimi çözüm noktasında önemlidir. Gençlerimizi popüler kültürün olumsuz etkilerinden korumalıyız. Öğrencilerin boş zamanlarını olumlu ve verimli kullanabilmelerine olanak sağlamalıyız (Hökelekli, 2007).

Okullarda şiddeti önlemek veya azaltmak için; öğrencilerin okula ve öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesi gereklidir. Öğrencilerin kendilerini okulda güvenli hissetmeleri, kendilerine inanmaları ve öz yeterlik duygusuna sahip olmaları önemlidir. Okullarda şiddeti önlemek sadece okulda alınacak tedbirlerle azalmayacaktır. Toplumun ve devletin aktif olarak destek olması gereklidir (Varol, 2020).

Okullarda şiddetin önlenmesi için öncelikle okulum fiziki durumu uygun hale getirilmeli ve fiziki olarak güvenli bir ortam sağlanmalıdır. Güvenlik kameraları, güvenlik kulübesi ve bunun gibi fiziki önlemler hem caydırıcı olmakta hem de diğer bireylerin kendilerini güvende hissetmelerine fayda sağlayacaktır. Bu ilk etapta çözüm olsa da kalıcı çözümler için şiddete meyilli öğrencilerin tespitinin yapıp olumlu davranış geliştirme için uğraşılmalıdır. Riskli öğrencilerin tespitinde öğretmen görüşleri dikkate alınmalıdır. Bununla beraber disiplin kurulunun işleyişi ve caydırıcılığı arttırılmalıdır. İyi ve doğru davranışlar pekiştirilmelidir (Yavuzer, 2011). Şiddetin nerede oluştuğu, kimleri ne şekilde etkilediği takip edilmeli ve mücadelenin aralıksız devam etmesi gereklidir (Çakır ve Özkan, 2021).

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI'NIN OKULLARDA ŞİDDETİ ÖNLEME ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Anadolu Eğitim Sendikası olarak akademik çalışmalar ışığında ve okullarda çalışan öğretmenlerimizin görüşleri doğrultusunda çözüm önerileri sunmaktayız.

Okulların Fiziki Yapısına Yönelik Öneriler:

- 1) Okullarımız fiziksel olarak güvenli hale getirilmelidir. Güvenlik kameraları aktif ve çalışır halde olmalıdır. Eksik kameralar tamamlanmalıdır.
- 2) Okulun çevresi düzenlenmelidir. Çit, duvar gibi okulu çevreleyen unsurlarda eksik varsa giderilmelidir.
- 3) Okula giriş ve çıkış kapılarının kontrolü sağlanmalıdır. Okula öğretmen, öğrenci ve personel haricinde gelecek herkesin aynı öğrencilerde olduğu gibi kontrollü ve belirli bir plan çerçevesinde içeri alınması sağlanmalıdır.
- 4) Okullara giriş ve çıkışların kontrolünü sağlayacak geniş yetkilere sahip kadrolu güvenlik görevlisi atanmalıdır.
- 5) Okullara ateşli veya yaralayıcı silah veya cisimlerin sokulmaması için okul girişlerinde tedbir alınmalıdır.
- 6) Okul giriş ve çıkışlarında kolluk kuvvetlerinin devriyeleri sıklaştırılmalıdır.
- 7) Öğrencilerimizin sosyal ve kültürel faaliyetlerini arttıracak düzenlemeler yapılmalıdır. Oyun alanları, hobi alanları, atölye çalışmaları yapılacak alanlar, bilişim sınıfları, kütüphane ve çalışma alanları düzenlenmelidir.
- 8) Kalabalık sınıfların sayısının azaltılması için kısa ve uzun dönemli planlamalar yapılmalıdır. En kısa zamanda yeni okullar yapılarak sınıf mevcutları azaltılmalıdır.
- 9) Her okulda içilebilir temiz su ve öğle yemeği ücretsiz şekilde sağlanmalıdır.

Eğitim-Öğretim Alanına Ait Çözüm Önerileri:

- 1) Ders içerikleri sosyal ve kültürel faaliyetlerle desteklenmelidir. Bazı lise türlerinde müzik ve el sanatlarına yönelik ders bulunmamaktadır. Beden eğitimi, müzik ve el sanatlarına yönelik dersler okutulmalı ve buna uygun derslikler hazırlanmalıdır.
- 2) Tüm ülkede ve her kademede sınava yönelik dersler öğleden önce yapılmalıdır. Öğleden sonra spor, sanat ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilmelidir.
- 3) Ders içeriklerine şiddetin önlenmesine karşı içerikler eklenmeli, empati, saygı, demokrasi, hoşgörü gibi kavramların öğretilmesine azami çaba gösterilmelidir.
- 4) Öğrencilerin yanında aileler de eğitime alınmalıdır. Öğrencilerin aileden aldıkları eğitimin önemi anlatılmalıdır.

- 5) Her öğrenci akademik başarıya zorlanmamalıdır. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ilkokuldan itibaren mesleki yönlendirmesi yapılmalıdır.
- 6) 12 yıllık zorunlu eğitim kaldırılmalıdır. Anadolu Eğitim Sendikası olarak hazırladığımız 4+4+4 Eğitim Modeli Raporu'nda tartışılmasını istediğimiz 1+5+3+3 modeli üzerinde çalışma yapılmalıdır. Liseyi örgün olarak okumak istemeyen öğrenciler zorla okulda tutulmamaya zorlanmamalı ve alternatif çözüm önerileri getirilmelidir. 6. sınıftan itibaren kayıt alabilecek, iş sağlığı ve güvenliği risk düzeylerine göre aşamalı olarak kademelendirilmiş alan ve bölümlerden oluşan ve çocukların gelişim dönemlerinin gereği olarak alanlar arası geçiş esnekliği imkanının tanındığı mesleki ve teknik ortaokulların ivedilikle açılması gerekmektedir.
- 7) Çocukların özellikle sosyal duygusal gelişimlerinin sağlıklı ilerlemesi, meslek seçiminde ilgi yetenek ve değerlerinin tespiti ve çocuk hak savunuculuğunun etkinliği için öğrenci sayısına bakılmaksızın her okula bir Psikolojik Danışman & Rehber Öğretmen görevlendirilmesi ve nüfus sayısına bakılmaksızın her ilçeye bir Rehberlik ve Araştırma Merkezi açılmalıdır.
- 8) MEBBİS üzerinde yalnızca Okul İdareleri ve Okul Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmenlerin görebileceği, riskli öğrencilerin kaydının tutulduğu bir sistem kurulup bu çocukların kademe geçişi ve nakil gittikleri yerlere risk durumu hakkında bilgi verilmesi sağlanmalıdır.

2005

Hukuksal Alanda Çözüm Önerileri:

- 1) Okullarda işlenen suçlara yönelik yaptırımlar ağırlaştırılmalı ve caydırıcı olacak şekilde düzenlenmelidir.
- 2) İlkokul ve ortaokulda disiplin kurulu bulunmamaktadır. Pedagojik olarak uygun şekilde bu kademelere disiplin kuruluna benzer bir uygulama getirilmelidir.
- 3) Bütün kademelerde hem öğretmenin hem de disiplin kurullarının yetkisi ve yaptırımları arttırılmalıdır.
- 4) Çocukların yaptığı davranışlardan aileler de gerekli incelemeler, değerlendirmeler yapıldıktan sonra sorumlu tutulmalıdır.
- 5) Yasadışı silahlanma konusunda önleyici adımlar atılmalıdır. Mevcut kanunlar uygulanmalıdır. Çocukların silaha ulaşması engellenmelidir. Mevcut ruhsatlı silahların takibinin titizlikle ve denetlenebilir şekilde yapılması gereklidir.

Ailelere Yönelik Çözüm Önerileri:

- 1) Aile eğitimleri düzenli şekilde yapılmalıdır.
- 2) Ailelerin de okul kurallarına uymaları için gerekli adımlar atılmalıdır.
- 3) Okul aile iş birliğinin sağlanması için ailelerin bilinçlendirilmesi gereklidir.

Toplumsal ve Kültürel Öneriler:

- 1) Okul tarafından profesyonel ruh sağlığı desteği alması gerekli görülen çocukların ebeveynlerinin bu sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı il ve ilçe müdürlükleriyle iş birliği sağlanarak sağlık tedbiri kararının bakım tedbiri kararının alınmasının önü açılmalıdır.
- 2) Toplumdaki şiddet ve okullardaki şiddet arasındaki ilişki olduğu kabul edilip toplumsal hareket başlatılmalıdır.

SONUÇ

Okullarda şiddetin artmasının toplumsal nedenlerinin olduğunu göz ardı edilemez. Okulların açık hedef haline gelmesi ise bu zamana kadar alınması gereken önlemlerin alınmamasındandır. Her olaydan sonra toplumun tepkisini azaltıcı açıklamalar ve göstermelik yapılan uygulamalar meselenin boyutlarının okullarda toplu ölümlere kadar varmasına sebep olmuştur. Öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz okuluna giderken can güvenliği korkusu ile gider olmuştur. Anadolu Eğitim Sendikası olarak sorunu görmenin ötesinde çözüm önerilerimizi de kapsayacak şekilde hazırladığımız bu rapor, yaşanan korkunun son bulmasına, okullarda şiddetin önlenmesine katkı sunacaktır. Umudumuz ve dileğimiz okullarımızın güvenli okul özelliği kazanmasıdır.

AESSAM OKULLARDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ ÖNERİ VE ARAŞTIRMA RAPORU KOMİSYONU

Nihat ÖRS, Zafer Yaşar TURAP, Serpil UĞUR, Hamdi ÜNGÖR, Semih Güven, Bülent ERÇİN

KAYNAKÇA

Aküzüm, C.,& Oral, B. (2015). YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN OKULLARDA GÖRÜLEN EN YAYGIN ŞİDDET OLAYLARI, NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ. EKEV Akademi Dergisi, (61), 1-30.

Ayan S. Aile içi şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2007;8:206-14

Bandura A. Sociallearningtheory. PracticeHall- New Jersey: 1997. p. 22- 36.

Benbenishty, R.,&Astor, RA (2005). Okul şiddeti bağlamı: Kültür, mahalle, aile, okul ve cinsiyet. Oxford UniversityPress. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195157802.001.0001>

Bulut, B. N. (2026). Akran zorbalığının okul ve sınıf yönetimine yansımaları. {Yüksek Lisans Tezi}. Harran Üniversitesi.

Çakır, Ç. & Özkan, M. (2021). Okulda şiddet ve yansımaları: eğitim ortamlarındaki şiddete yönelik uluslararası raporların incelenmesi. Uluslararası İnovatif Eğitim Araştırmacısı, 1(2), 98-106.

Çubukçu, Z., ve Dönmez, A. (2012). İlköğretim okul yöneticilerinin şiddet türlerine yönelik görüşleri ve şiddetle başa çıkma yöntemleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 1(1), 37-64. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10325/126591>

Gözütok, D., F. (2008). Eğitim ve Şiddet. Ankara: Gazi Yayınları.

Hökelekli, H. (2007). Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesine yönelik öneriler.

Değerler Eğitimi Dergisi, 5(14), 61-78. © Değerler Eğitimi Merkezi.

Karatepe, Ş. (2024). Şiddete İçeriden Bakmak: Öğrenciler Arasındaki Şiddetin Üretim Mekanizması. Olgu Sosyoloji Dergisi, 4(2), pp. 99-111.

Köylü, A., Köylü, K., Yurtseven, T., Yurtseven, S., & Konak, M. (2024). Okul içi şiddet ve kriz yönetimi: Eğitim yönetiminin rolü ve etkili yaklaşımlar. International QMX Journal, 3(8), 1988-1997.

Özdemir S. Ne oldu liselerde şiddet konusu. [http:// www.sabah.com.tr](http://www.sabah.com.tr). (Erişim tarihi: 15.09.2007).

Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan-Arabacı, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri hemşireliği dergisi*, 2(2), 53-60.

Savaş Ç, Aras N, Gençoğlu G, Özdemir MH. Violenceandbullying at school: 10-year datafromtheForensicMedicineDepartment of a UniversityHospital in Türkiye. *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2024;30:610-618.

Şeker Yıkılmaz, H. (2024). Ankara'da öğrenim gören lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile akran zorbalığı ilişkisi [Doktora Tezi], Gazi Üniversitesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırması Komisyonu. Türkiye'de ortaöğretime devam eden öğrencilerde ve ceza ve infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlü çocuklarda şiddet ve bunu etkileyen etkenlerin saptanması. *Araştırma Raporu*. Ankara: 2007;(19-22):56-8

Üstun A, Yılmaz M, Kırbaş S. Gençleri şiddete yönelten nedenler. Solak A. (Ed.) *Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu*. Ankara: Hegem Yayınları; 2007. s. 109-30

Verlinden, S., Hersen, M., & Thomas, J. J. C. P. R. (2001). Risk FactorsIn School Shootings. *20(1)*, 3-56. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10660827> [https://doi.org/10.1016/s0272-7358\(99\)00055-0](https://doi.org/10.1016/s0272-7358(99)00055-0)

Varol, N. (2020). Okulda şiddet. *Alanyazın*, 1(2), 99-107.

WHO. *World report on violenceandhealth*. Geneva: 2002. p. 1-46.

Yavuzer, Y. (2011). OKULLARDA SALDIRGANLIK/ŞİDDET: OKUL VE ÖĞRETMENLE İLGİLİ RİSK FAKTÖRLERİ VE ÖNLEME STRATEJİLERİ. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61.

<https://izlik.org/JA45JF55FS>

Yener, Ş. (2023). Şiddet, Şiddet Türleri ve Okulda Öğretmene Yönelen Şiddet. *İctimaiyat*, 7(1), 278-294. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1184117>